CAMPIONATUL MONDIAL 1970 ŞI ÎNVĂŢĂMINTELE LUI ÎN DISCUŢIA SEMINARULUI INTERNAŢIONAL DE LA VARNA

Prof. ANGELO NICULESCU

● Brazilia a oferit un joc-model ● Cel mai ...elegant C.M. ● Aprecieri măgulitoare la adresa fotbalului românesc

După cum se ştie, între 25 şi 27 ianuarie a.c., s-au desfăşurat la Varna lucrările unui seminar al antrenorilor bulgari, ca urmare a unei analize aprofundate asupra stadiului actual de dezvoltare a fotbalului din ţara vecină şi asupra comportării echipei reprezentative la campionatul mondial din Mexic. La acest seminar au fost invitaţi şi au participat şi antrenorii H. SCHÖN şi prof. ANGELO NICULESCU.

În rîndurile care urmează, antrenorul echipei noastre naţionale relatează cîteva din aspectele cele mai importante din lucrările seminarului, cu privire la referatele care au avut drept obiect învăţămintele C.M. şi procesul de instruire în diferite ţări.

Din referatul prezentat de conf. univ. **Anghelov**, şeful catedrei de fotbal din cadrul Institutului de educaţie fizică din Sofia, s-au desprins o serie de aprecieri, unele mai interesante ca altele.

Pe lîngă cunoscutele discuţii făcute cu privire la altitudine, climat şi diferenţa de fus orar, s-a arătat **rolul important al tehnicii în viteză, al tacticii şi al schimbării conţinutului ei, în funcţie de echipă şi de adversar.** Ca un aspect nou al tacticii generale, a apărut tactica legată de **zona de acţiune a fotbalului cu mingea, care creează baza variabilităţii în cadrul jocului.** Brazilia a demonstrat o mare variabilitate în orice zonă a terenului de joc, fapt ce a dus la rezolvarea cu eficienţă a fazelor.

Dispariţia sistemului WM a fost subliniată prin evoluţia fotbalului de la etapă la etapă (4 ani), celelalte sisteme fiind doar căi de rezolvare periodică a jocului de fotbal. Este vorba, mai precis, de sistemul 1—4—2—4 sau 1—4—3—3 pentru că în perioada actuală se vorbeşte tot mai mult de „libero" şi de un anumit mod de organizare în care tactica este determinantă.

Dacă ar fi să facem un clasament neoficial, avînd la bază comportarea echipelor şi constanţa lor în comportare, primele locuri — conform părerii celor prezenţi la seminar — le-ar ocupa: 1) **Brazilia**; 2) **R.F. a Germaniei**; 3) **Italia**; 4) **Anglia.**

Referindu-se la echipa reprezentativă a **Braziliei**, au fost subliniate nu numai victoriile ei meritate, care au dus-o la titlul suprem, dar şi fotbalul tehnic practicat de aceşti cunoscuţi maeştri ai balonului, precum şi marea lor eficacitate exprimată prin golaverajul de 19—7, care — chiar şi statistic — rămîne valoros.

De la început jocul **Braziliei** a fost ofensiv, deschis şi s-a prezentat ca un model, confirmînd aşteptările. Cînd a intrat pe teren şi fluierul arbitrului s-a făcut auzit, **Brazilia** a avut o singură preocupare principală: **să fie permanent în atac şi să marcheze un gol mai mult ca adversarul.** Cu toată miza jocurilor, această echipă nu a renunţat la spectacol, pentru că acesta este însăşi o trăsătură esenţială a concepţiei braziliene de joc.

Comparativ cu echipele reprezentative ale **Italiei** şi **Uruguayului**, care au evoluat în ideea rezultatului şi a rigidităţii sistemului, **echipa Braziliei, cu o pregătire fizică superioară, a reuşit să păstreze mingea o bună bucată de timp, folosind multiple manevre înşelătoare sau acţiuni individuale şi să declanşeze acţiuni ofensive pregătite în prealabil.** Compartimentul cel mai puternic l-a constituit atacul, inegalabil la acest C.M. Şi atunci era şi normal ca Brazilia să-şi axeze jocul pe ofensivă, susţinută de cei doi mijlocaşi tehnici, pătrunzători şi clar-văzători în orice situaţie a jocului, care au adus o contribuţie esenţială la creşterea spiritului ofensiv.

Apărătorii, vitregiţi de soartă prin însăşi atribuţiile lor specifice, cu greu s-au putut abţine de a nu acţiona permanent în atac, de a nu trăi lalolaltă cu ceilalţi coechipieri jocul şi ofensiva lui.

Echipa **R.F. a Germaniei** s-a „încălzit" greu dar a progresat de la zi la zi, mergînd pe o linie ascendentă. A avut o componenţă valoroasă din care poate fi evidenţiată linia de mijloc drept cea mai valoroasă, nu numai a echipei, dar a întregului C.M.

Fosta campioană a lumii a jucat cu „libero"-permanent, avînd o mişcare elastică în teren, cu aglomerări de jucători în fazele de apărare şi cu majorarea numărului de atacanţi în ofensivă. La baza jocului a stat orientarea spre aripi, bine valorificate în tot decursul competiţiei. Fotbaliştii au folosit marcajul om la om pe tot terenul şi au acţionat cu voinţă şi dîrzenie, dovedind o tărie morală mai ales în momentele grele cînd erau conduşi (cu Maroc, Bulgaria şi Anglia). **Trăsătura de bază a acestei echipe a fost pregătirea fizică dusă pînă la virtuozitate, dublată de o înaltă tehnică şi de o măiestrie tactică deosebită, toate susţinute de o voinţă de fier.**

Partidele încheiate în prelungiri, în cursul cărora organismul jucătorilor şi-a asumat o încărcătură suplimentară (ţinînd seama de climat, efort susţinut repetat etc.), au testat capacitatea organismului la efort de mare intensitate. În condiţiile climatului european se presupune că ar fi putut obţine rezultate şi mai bune.

UNIVERSALISM BAZAT PE SPECIALIZARE

În concluziile seminarului s-a reţinut că **pregătirile jucătorilor trebuie intensificate, iar preocupările pentru creşterea nivelului de tehnicitate în viteză a devenit o cerinţă a fotbalului actual.** Ca să aibă eficienţă este necesar ca tactica şi strategia să fie elastice şi variate, atît de variate încît să se confunde cu fiecare zonă specifică aşa-zisului post. Tactica va trebui să capete aspecte noi, chiar şi în cadrul aceleiaşi întîlniri. Schemele au fost depăşite şi înlocuite cu **orientarea jucătorului în funcţie de cerinţele fazei.**

Interesantă este părerea seminarului la care am participat asupra modului de acţionare a marilor fotbalişti, a acelor jucători care nu numai că dau culoare echipelor, dar contribuie în măsură foarte mare, uneori, la stabilirea rezultatului final. Astfel, în cadrul jocului — aşa cum a demonstrat Mundialul — ei trebuie să joace **în folosul echipei**, aşa cum au demonstrat-o „pe viu", **Pelé, Gerson, Jairzinho, Beckenbauer, Overath, Müller, Uwe Seeler, B. Charlton, B. Moore** şi alţii.

Universalismul este necesar în fotbalul modern, dar bazat pe specializare. Avem nevoie tot mai mult de jucători cu adaptabilitate în orice funcţie, dar cu o specializare la bază; altfel jocul nu-şi mai păstrează caracterul lui disciplinat.

„DIAGONALA" BRAZILIANĂ

Antrenorul bulgar **Kiran Cipen**, de la echipa Gorna Oreahovita, a arătat că formaţiile care şi-au păstrat mai mult stabilitatea şi nu au uzat de schimbări, au obţinut rezultate bune sau au avut comportări cel puţin lăudabile. În trecut, aducea el ca exemplu, formaţiile **Ungariei** şi **Portugaliei**; în Mexic — echipele **Braziliei, României** şi **Peru**-ului. Ca o particularitate în jocul brazilienilor, el a scos în evidenţă tactica braziliană în „diagonală", avînd ca vîrf de atac extrema dreaptă. Astfel a acţionat **Garrincha** în ediţiile din 1958 şi 1962 ale C.M., în acelaşi fel a acţionat anul trecut **Jairzinho.** Ambii s-au plasat la înălţimea ultimului apărător şi au pregătit acţiunile de finalizare pentru ceilalţi coechipieri. Adică au aglomerat jocul de partea dreaptă şi au schimbat direcţia de atac în partea opusă.

Spre exemplificare, priviţi schiţa nr. 1.

ECHIPA ROMÂNIEI, BINE APRECIATĂ

Gh. Dimitrov, fostul atacant al echipei T.D.N.A. Sofia, actualmente antrenor la Cerno More Varna, a fost observator la grupa a III-a de la Guadalajara. În intervenţia sa, s-a ocupat în mod special de comportarea echipei **României.** Printre altele, a arătat că **echipa noastră s-a comportat bine în acest campionat** şi că a jucat de la egal la egal cu valoroşii săi adversari. După părerea lui, mai bine nu se putea — adică să încerce să domine echipele Angliei sau Braziliei — cu toate că, spunea tehnicianul bulgar, în finalul jocului cu Brazilia şi-a dominat adversarul.

Reprezentativa **României**, a apreciat **Gh. Dimitrov, a fost bine pregătită, în primul rînd din punct de vedere fizic. Jucătorii au arătat în totalitate o tehnică corespunzătoare jocului de mişcare, iar tactica a fost stabilită în raport cu posibilităţile echipei. România a avut un joc propriu şi nu a copiat pe alţii.**

CEL MAI... ELEGANT CAMPIONAT MONDIAL

Antrenorul **Ştefan Berkov**, care pregăteşte lotul olimpic şi echipa Slavia Sofia, a scos în evidenţă — ca o noutate a campionatului — **tactica economică**, drept **cea mai mare calitate a jocului.** Drept urmare, a arătat el, **brazilienii au fost totdeauna proaspeţi în finalizare,** unde au acţionat cu maximum de potenţial. La mijlocul terenului ritmul mişcărilor era lent, înşelător şi dădea posibilitate sud-americanilor să-şi păstreze forţele pentru acţiunile din zona de finalizare. Acest ritm oferea posibilităţi multiple în ceea ce priveşte creşterea lui, variată, în funcţie de necesităţi.

Berkov consideră că acest campionat mondial a fost **„cel mai elegant"** din toate cîte s-au disputat, mai ales că **echipele participante au venit bine pregătite şi au fost preocupate de calitatea jocului, iar nu de alte speculaţii.**

NOUTĂŢILE MUNDIALULUI

A. Spasov, antrenorul federal care se ocupă acum de pregătirea lotului A şi-a exprimat o serie de păreri personale. Astfel, el a apreciat că mult mai interesantă ar fi fost o finală **Brazilia — R. F. a Germaniei sau Brazilia — Anglia**, pentru că **Italia** nu s-a prezentat la înălţimea aşteptărilor şi nu a oferit spectacole în raport cu valoarea jucătorilor. Această absenţă a **R.F.G.** sau a **Angliei** din finală se datoreşte, după părerea lui, greşelilor mari făcute de **H. Schön** sau **A. Ramsey** mai ales în ceea ce priveşte înlocuirea jucătorilor, înainte şi în timpul jocurilor.

Milanov, antrenor la Akademik Sofia, a făcut comentarii pe marginea fotbalului bulgar, determinînd locul unde se află la ora actuală faţă de celelalte ţări. El a constatat că pentru progresul fotbalului din ţara sa (şi nu numai din ţara sa, adaug eu), pe lîngă documentarea antrenorilor este nevoie ca şi sportivii să se încadreze în cerinţele generale ale jocului.

Fostul internaţional **Ormandjiev**, actualmente antrenor federal, a subliniat importanţa concluziilor referatului prezentat de conf. univ. **Anghelov** şi a demonstrat necesitatea punerii lor în practică. După părerea sa, noutăţile Campionatului mondial din Mexic constau în:

— universalismul jucătorului (care trebuie înţeles prin prisma specializării lui);

— diferenţa între jocul extremei actuale şi a celei din trecut;

— rolul crescut al „dispecerului" în echipă;

— libertatea de acţiune a jucătorului şi creşterea dinamismului fotbalului actual;

— bătălia pentru ocuparea mijlocului terenului.

El a remarcat evoluţia fotbalului care tinde spre un portar şi zece jucători. A adus ca exemplu compartimentul ofensiv, care cu ani în urmă era alcătuit din cinci jucători, a ajuns la patru, la trei, la doi, şi — în faza actuală — chiar la unul singur!

IMPRESIILE LUI H. SCHÖN

Luînd cuvîntul, antrenorul reprezentativei vest-germane a împărtăşit asistenţei o serie de păreri interesante. Astfel, el a arătat că de la întrecerile din Mexic a rămas cu impresii frumoase, dar şi cu amărăciuni, printre acestea din urmă fiind necalificarea echipei sale în finală. „Mundialul", spunea el, a fost o oglindă a fotbalului din fiecare ţară finalistă. El a fost de părere că pregătirea s-a dovedit la nivelul cerinţelor, cu toate solicitările ulterioare, diferenţiindu-se după reprezentative, care la rîndul lor se deosebeau conform nivelului general al fotbalului din fiecare ţară. Însăşi echipa cea mai bună nu are motive să se culce pe laurii victoriei, spunea el, pentru că **fotbalul modern se dezvoltă foarte repede şi te surprinde (neplăcut) dacă nu ţii pasul cu el.**

Referindu-se la echipa sa, **Helmuth Schön** a spus că ea şi-a început destul de tîrziu pregătirile speciale datorită campionatului naţional. Din acelaşi motiv a sosit tîrziu şi în Mexic. Cu toate astea, consideră că **cele mai eficiente în pregătirea echipei reprezentative sînt perioadele mai scurte.**

Dintre toate aspectele ridicate de C.M., cel mai mult l-a interesat cazarea, alimentaţia şi relaţiile dintre jucători. Mai mult chiar decît cunoaşterea adversarilor direcţi. Este interesant, din acest punct de vedere, modul în care a conlucrat cu rezervele: acestea au alcătuit un grup aparte, care avea un căpitan însărcinat să întreţină moralul şi disciplina lor. Acest mod de organizare s-a dovedit eficace şi nu i-a creat probleme.

Faptul că echipa sa era printre favorite nu l-a încîntat cîtuşi de puţin, ba, mai mult, îi crea o anumită îngrijorare. De aceea intensitatea lucrului la antrenamente a crescut, ceea ce a fost o trăsătură de bază a lotului vest-german. Jucătorii au înţeles această cerinţă şi s-au comportat ca atare.

Schön s-a ocupat pe larg şi de jocurile sale din grupă. Cei mai periculoşi adversari i-a socotit aprioric pe bulgari şi peruvieni. Dar surpriza cea mare a venit din partea **Marocului.** Jucătorii săi **nu s-au aşteptat** să primească o replică atît de dîrză şi numai atunci cînd s-au concentrat au reuşit să refacă rezultatul şi să-şi adjudece victoria.

Părerea lui este că **la ediţia mexicană a C.M., pregătirea psihologică a fost mai importantă decît pregătirea fizică.** Au apărut mai multe idei: **tactica economică, jocul raţional, stăpînirea mijlocului terenului, dezvoltarea elasticităţii.**

Referindu-se la pregătirea generală a echipelor, el sublinia că fiecare a avut o concepţie de joc — chiar şi Marocul. De asemenea, el sublinia **caracterul ofensiv al meciurilor,** concretizat în buna rezolvare a eficacităţii.

În încheierea intervenţiei sale, **H. Schön** era de părere că **„Mexicul" a fost o şcoală pentru noi toţi.** De asemenea, că în viitor numărul jucătorilor care vor lua parte la meciuri se va permanentiza la 13 (incluzînd în mod obligatoriu cele două rezerve), ceea ce înseamnă o oarecare restructurare a programelor de pregătire, iar în ceea ce priveşte organizarea jocului va fi folosit „libero"-ul, în sensul că acesta este un jucător complet care acţionează în toate direcţiile (conform schiţei nr. 2).

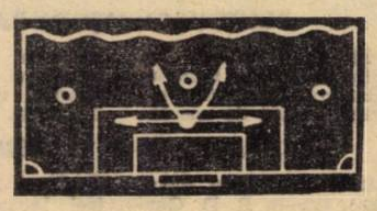

Aici s-au încheiat discuţiile primei părţi a seminarului şi tot aci mă opresc cu relatările mele. În numărul viitor voi prezenta lucrările celei de-a doua părţi, dedicată exclusiv observaţiilor şi concluziilor asupra pregătirii diferitelor echipe de club pe care a căzut — de fapt — accentul la acest seminar.

Duble întîlniri anuale ROMÂNIA — BULGARIA

Cu prilejul participării sale la seminarul de la Varna, prof. Angelo Niculescu, a avut o serie de convorbiri cu conducătorii federaţiei şi tehnicienii bulgari. Într-o discuţie purtată cu preşedintele federaţiei bulgare, Daniel Nikolov, acesta şi-a exprimat dorinţa unei intensificări a întîlnirilor cu echipele româneşti şi în primul rînd cu cele reprezentative. În această idee, D. Nikolov a opinat pentru reluarea jocurilor tradiţionale anuale între ROMÂNIA şi BULGARIA, propunînd ca programarea dublei partide să aibă loc începînd din 1972, înaintea marilor sărbători ale popoarelor român şi bulgar, 23 August şi 9 Septembrie.

Prof. Angelo Niculescu a transmis propunerea Biroului Federal, care urmează s-o studieze şi să ajungă la date concrete.